

DOI: 10.18427/iri-2017-0006

A Szabadnevelési Híradó szerepe a felnőttképzés megújításában (1945-1946)

© Szóró Ilona

Könyvtárellátó Nonprofit Kft., Budapest

szoro.ilona@kello.hu

A második világháború befejezését követően az iskolai oktatás mellett lépések történtek az iskolán kívüli népművelés és ennek keretében a felnőttnevelés újjászervezésére is. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (VKM) keretében 1945. július 7-én kezdte meg működését a Népművelési ügyosztály, melynek élén Gombos Ferenc miniszteri tanácsos állt. Gombosra és munkatársaira rendkívül nagy feladat hárult, hogy az iskolán kívüli népművelés korábbi paternalista szemléletével, túlcentralizált szervezetével és esetenként bürokratikus gyakorlatával szemben elősegítse a demokratikus szellemiség meghonosítását, az önszerveződésen és aktív társadalmi részvételen alapuló struktúrák és módszerek kialakítását, hogy ennek révén a világháború előtt központilag irányított „népnevelés” rendszerét a helyi közösségek autonóm tevékenységére épülő szabadművelődés váltsa fel. A kultúra területén gyökeres változásokat hozó új korszak elnevezése, a „szabadművelődés” kifejezés is Gombos Ferentől származott. (Dancs, 1988:39-41; Gombos, 1945:2).

Ennek megvalósításához Gombos néhány régi minisztériumi szakember alkalmazása mellett, egy sor, az iskolán kívüli népművelésben nagy tapasztalatokkal rendelkező új munkatársat hívott meg az ügyosztályára. Köztük volt Simándi Béla, népi író, aki kezdetben tanyai tanítóként ösztönözte, szervezte a helyi művelődési tevékenységet, majd újságíróként és lapszerkesztőként, a *Tanyai Írások*, a *Független Magyarország*, a *Szabad Szó* munkatársaként országos szinten is megnyilatkozott társadalmi és kulturális kérdésekben. Helyettes vezetőként került az ügyosztályra Szathmáry Lajos, aki Sárospatakon, Hódmezővásárhelyen, és Pápán, majd végül a Györfly Kollégium igazgatójaként tevékeny résztvevője volt a II. világháború előtti években a közművelődés és felnőttnevelés megélénkítésének, fejlesztésének, de tudományos igényű írásokban is foglalkozott pedagógiai témákkal (Szathmáry, 1947:543-546; Szathmáry, 1977:9).

A VKM 1945. október 9-i (12 100/1945. sz.) rendeletével felállította az Országos Szabadművelődési Tanácsot. Az OSZMT a közművelődés és felnőttnevelés legfelsőbb szintű társadalmi koordinálását ellátó testület volt, és egyben a VKM tanácsadó szerve. Közreműködött a közművelődés és felnőttnevelés tartalmi és formai megújításában, az iskolán kívüli oktató-nevelő tevékenység szervezésében, összekötő szerepet játszott a kulturális igazgatás, illetve a művelődés területén tevékenykedő társadalmi szervezetek között, elméleti és módszertani segítséget nyújtott és bizonyos mértékű anyagi támogatást biztosított a helyi közösségek kulturális programjaihoz. A VKM főként a terület szabályozását, ellenőrzését, a szakmai fejlesztéseket, illetve a költségvetési források kezelését végezte. A szabadművelődés egyéb kérdéseiben az OSZMT volt illetékes. A Tanács elnökének

az ismert debreceni pedagógia professzort, Karácsony Sándort választották (Dancs, 1988:9; Kövendi & Szathmáry, 1947:3).

A kulturális területen zajló nagy átalakítások eredményes megvalósítása érdekében Gombos Ferenc fontosnak tartotta egy rendszeresen megjelenő periodika kiadását, amely elvi szinten összefoglalja a művelődéspolitikai aktuális törekvéseit, preferenciáit, ismerteti a kulturális területre vonatkozó központi intézkedéseket, tárgyalja a felnőttnevelés szervezeti átalakításával, korszerűsítésével, a bevezetésre kerülő új módszerekkel kapcsolatos kérdéseket, és tájékoztatást ad a művelődéssel kapcsolatos eseményekről. A kiadvány jelentőségét növelte, hogy a közművelődés tartalmi és formai átalakításához először újjá kellett szervezni, sok helyen új személyzettel feltölteni a népművelés országos hálózatát, és a kultúra területén dolgozók eligazodását, a célok, értékek, követendő módszerek egyértelművé tételét. A felmerülő gyakorlati kérdések tisztázását nagyban elősegíthette egy központi kiadvány. A Népművelési ügyosztály gondozásában 1945. október 25-én jelent meg a *Szabadnevelési Híradó* első száma. A korlátozott anyagi lehetőségek miatt a lap, mint az ügyosztály „tájékoztató körlevele” kezdetben csak 4 oldalon, szerény formátumban kétheti rendszerességgel került kiadásra. A felelős szerkesztő feladatát Simándi Béla látta el. (Dancs 1988, 636-638; Szabadnevelési Híradó, 1945:1-4).

A kulturális szférában kibontakozó szemléleti és szervezeti változásokkal összhangban a VKM közművelődéssel és felnőttképzéssel foglalkozó egysége 1946-tól a Szabadművelődési ügyosztály nevet vette fel. Megváltozott az általa kiadott lap címe is. Mivel az ügyosztály számos olyan kulturális kérdéssel is foglalkozott, amely csak közvetett kapcsolatban állt a nevelés területével (kulturális rendezvények, könyvtárügy, mozi, színház), az 1946. január 15-én megjelenő 6. számtól kezdve a kiadvány már csak *Híradó* címmel jelent meg. A szerkesztőség változatlan maradt és a periodika számozása is folytatólagosan történt, a terjedelem viszont 10 oldalra bővült. A lap, átalakuló szerkezete, bővülő témaválasztéka révén már sokkal inkább emlékeztetett egy kulturális folyóírra, mint egy minisztériumi körlevélre. Állandó rovatként jelent meg a kiadványban a „Számadás”, amely a kulturális élet eseményeit mutatta be, filmek, színházi és zenei előadások ajánlásával, könyvismertetésekkel, illetve rövid sajtószemlével. Az utolsó oldalakat változatlanul a „Kronika” rovat töltötte be, amely az ország különböző településeinek folyó szabadművelődési tevékenység híreit adta közre (Karácsony, 1946:1)

Az 1946. június 15-én megjelenő 13. számtól kezdve a *Híradó* kiadójaként már nem a VKM szerepelt, hanem az Országos Szabadművelődési Tanács. Az OSZMT, szervezeti struktúrájának, működési szabályzatának kialakítása, vezető testületei megválasztása után 1946 nyarától fejtett ki teljes körű működést. Ennek részeként átvette a szabadművelődés kérdéseivel foglalkozó tájékoztató kiadvány szerkesztését. A lap megjelenítésében néhány hónapig részt vett a Népművelők Tudományos Társasága és a Szabadművelődési Tudományos Intézet is, októbertől kezdve azonban kiadójaként már csak az OSZMT szerepelt az impresszumban. A felelős szerkesztői posztot júniustól Szabó Árpád, az OSZMT főtítkára töltötte be. A megnövekvő terjedelmű és több témával foglalkozó lap kiadását egy népesebb szerkesztőbizottság biztosította (Gombos Ferenc, Hegedűs András, Victor János, Barczán Endre), akik részben a VKM, részben az OSZMT munkatársai voltak (Dancs, 1988:636-638).

A kulturális szférában meghonosodó új fogalomhasználat nyomán a lap 1946. november 1-től, a 17. számtól már *Szabadművelődési Híradó* címmel jelent meg. December 1-jén Szabó Árpád más irányú elfoglaltsága miatt a kiadvány szerkesztését az OSZMT titkárságának vezetője, Victor János vette át. A periodika

utolsó (20.) számát 1946. december 15-én adták ki. Az Országos Szabadművelődési Tanács már hónapok óta tervezte, hogy egy nagyobb terjedelmű, a közművelődés minden területét átfogó, több elméleti és szakmai anyagnak teret adó saját folyóiratot indít. A *Szabadművelődési Híradó* felváltására születő új kiadvány 1947 januárjában jelent meg, *Új Szántás* címmel, mintegy 60 oldalon. A főszerkesztői posztot Karácsony Sándor, az OSZMT elnöke töltötte be, a felelős szerkesztő feladatkörét Victor János látta el. A minisztériummal való szoros együttműködés továbbra is megmaradt, a VKM részéről több szakember, köztük Gombos Ferenc is tagja maradt a szerkesztőbizottságnak. (Fenyő, 2007:215-216; Szathmáry, 1977:19-20).

A *Szabadnevelési Híradó* 1. számában, mintegy beköszöntőként Gombos Ferenc programszerűen összefoglalta a közművelődés és felnőttnevelés feladatait. Kiemelte, hogy a társadalmi, politikai viszonyok átalakulása, demokratizálódása hatására a lakosság körében nagy igény jelentkezik a tanulás és művelődés iránt. A kulturális kormányzat feladata, hogy ne csak korszerű ismeretek átadását, hanem új szemlélet, új állampolgári magatartás kialakítását is elősegítse. Nemcsak a demokrácia elveinek, értékeinek oktatására van szükség, hanem a demokratikus gyakorlat megismertetésére, meghonosítására is. Mindez csak az emberek önszerveződésére, aktív, kezdeményező részvételére építve valósítható meg. A korábbi évtizedekkel ellentétben tehát nem felülről történő népművelésre van szükség, hanem a nép szabad művelődésének támogatására. Gombos hangsúlyozta, a kormányzatnak nem az a feladata, hogy közvetlenül irányítsa a felnőttnevelést, részletesen megszabva annak tartalmi és módszertani elemeit, hanem, hogy kijelölje annak kereteit, koordinálja az ott folyó tevékenységet, biztosítsa az eredményes nevelő munkát elősegítő feltételrendszert, anyagi és személyi háttérrel (Gombos, 1945:2).

Az új művelődéspolitikai kialakítása és a felnőttnevelés újjászervezése kapcsán szakmai és politikai körökben, 1945 őszén az „iskolán kívüli népművelés” kifejezést a korszak szellemiségéhez, a kitűzött célokhoz, a széleskörű demokratikus társadalmi részvételhez jobban illeszkedő megjelöléssel kívánták felváltani. Az első hónapokban a kiadott hivatalos rendeletekben, dokumentumokban, a létrehozott intézmények és szervezetek nevében különböző kifejezések szerepeltek: népművelés, népnevelés, szabadoktatás, szabadnevelés. Ezzel kapcsolatban a *Szabadnevelési Híradó* 1945. november 10-i számában Karácsony Sándor arra hívta fel a figyelmet, hogy nem lehet kívülről oktatni, nevelni vagy művelni a „népet”. A nevelés önkéntességre és kölcsönösségre épülő folyamat, melyben a résztvevők tulajdonképpen önmagukat művelik, formálva tudásukat, magatartásukat, szemléletüket. Ennek a folyamatnak a lényegét a népnevelés vagy népművelés kifejezés helyett inkább a szabadnevelés és szabadművelődés elnevezés fogalmazza meg (Karácsony, 1945:2).

A művelődés és felnőttnevelés terén megjelenő új szemlélet alapvető módszertani változásokat is igényelt. A *Szabadnevelési Híradó* több cikkében is kiemelte, hogy a korábbi egyoldalúan ismeretközlésre koncentráló, oktatáscentrikus megközelítés alkalmazása helyett, a jövőben a felnőttek képzése során is nagyobb hangsúlyt kell fektetni a nevelésre és készségfejlesztésre. Az individuum alakulására az öröklött hajlamok és a gyermekkori szocializáció mellett még felnőttkorban is nagy hatással van a tudatos nevelés. Ennek segítségével a korábbi rendszerben kevés társadalmi mozgástérhez jutó rétegek körében is formálható a gondolkodásmód, fejleszthetők a személyes és közösségi kompetenciák. Több írás azt is hangsúlyozta, hogy míg a közoktatás megújuló rendszerében folyó nevelés eredményei társadalmi szinten csak 10–15 évvel később jelentkeznek, a felnőttekre koncentráló programok (például a dolgozók iskolája) célirányosabb, gyorsabb hatást tudnak elérni az ismeretátadás, de a szemléletformálás területén is (Szöllősi, 1946:1; Novágh, 1946:1).

A nevelési és készségfejlesztési szempontok előtérbe kerülése természetesen nem állt ellentétben azzal, hogy a felnőttképzés során a különböző oktatási formák résztvevői számára korszerű műveltséget és jól kamatoztatható szakmai ismereteket is biztosítsanak. 1945–1946 telén az országban 1532 tanfolyamot rendeztek, ennek 55%-át a 1000 fő alatti kistelepüléseken. Ezek közül 500 községben a VKM és a Földművelésügyi Minisztérium együttműködésével olyan új, vegyes tematikájú képzést indítottak, ahol összevonták az alapszintű közismereti és gazdasági tananyagot. Az így kialakított 150–160 órás tanfolyamok a hallgatók általános műveltségét, tájékozottságát is bővítették, miközben az egyéni gazdálkodáshoz szükséges szakmai háttérrel nyújtottak. A vegyes tematikájú alapképző tanfolyamok szervezése, támogatása mellett a kormányzat nagy hangsúlyt fektetett a különböző szakterületekkel foglalkozó, a tudomány és a technika új eredményeit, hatékony technológiákat és módszereket megismertető szakmai képzésekre is, kiemelve, hogy az eredményes gazdálkodáshoz, vállalkozáshoz komoly felkészültségre, folyamatos tájékozódásra, ismeretszerzésre van szükség. (Jócsik, 1945:1; Kákosy, 1946:3).

A *Szabadnevelési Híradó* amellet, hogy folyamatosan beszámolt a művelődés és felnőttnevelés fontosabb eseményeiről, az első félév után összegezve is bemutatta az országban zajló kulturális átalakulás főbb eredményeit. A kulturális kormányzat, miután megfogalmazta az új, demokratikus művelődéspolitikai alapelveit, ezek jegyében jelentős lépéseket tett a közművelődés és felnőttnevelés országos hálózatának újjászervezése érdekében. A minisztérium Népművelési ügyosztálya előkészítő munkája nyomán felállította az Országos Szabadművelődési Tanácsot. A korábbi iskolán kívüli népművelés intézményrendszerét kivonták a belügyi és tanügyi hatóságok irányítása alól. A hatósági feladatok ellátására 40 önállóan működő kerületi Szabadművelődési Felügyelőséget, ezek illetősége alatt pedig települési Szabadművelődési Ügyvezetőségeket hoztak létre. Az állami struktúra mellett, társadalmi szervek, törvényhatósági Szabadművelődési Tanácsok, és települési Szabadművelődési Bizottságok alakultak. Országos szakmai centrumok, szervezetek jöttek létre, mint a Népművelési Tudományos Intézet (melyet 1946 nyarán Magyar Népi Művelődési Intézetté szerveztek át) és a Népművelők Tudományos Társasága. (Katona, 1946:3; Az iskolán kívüli népnevelés, 1945:1-2).

A VKM, 5000/1946. számú rendeletében részletesen szabályozta az ún. szabadiskolák rendszerét, működési feltételeit. A korábbi időszakban műveltségi, iskolázottsági hátrányba kerülő rétegek számára ezek a felnőtt fejjel, munka mellett végezhető képzések jelentették a legfontosabb tanulási lehetőséget. Az ilyen programok nem egyszerűen ismeretközlő képzéseket jelentettek, hanem igyekeztek komplex nevelési célokat megvalósítani, az általános, a szakmai és a társadalmi tájékozottság bővítésével és az ezekhez kapcsolódó készségek fejlesztésével. A *Híradó* visszatérően foglalkozott a tömegek képzését biztosító szabadiskolákkal, a miniszteri engedéllyel indítható, szakmailag megalapozott és ellenőrzött, jól hasznosítható tudást biztosító, de külön képzettséget nem adó felnőttnevelési programokkal. Ismertette a vonatkozó szabályozást, folyamatosan tájékoztatott a képzésekről, közreadta a jól működő szabadiskolák tapasztalatait. Útmutatást adott szabadiskolák szervezéséhez és tanterveik kidolgozásához. 1946–1947 telén már 2700 településen folyt felnőttképzés, vagy szervezett ismeretterjesztő tevékenység, az országban 200 szabadiskola működött (minimum 3 hónapos képzési program, legkevesebb 30 fővel) (Hangai, 1947:106-107; Szabad iskolák, 1946:1).

A *Híradó*, több cikkében külön is foglalkozott a népfőiskolák kérdésével. A háborút követő években ismét megélénkülő népfőiskolai mozgalommal kapcsolatban (1946-ban 39 ilyen intézmény működött) különböző nézetek jelentkeztek, hogy az oktatás

demokratizálásával, melynek révén az iskolarendszerű képzés mindenki számára elérhetővé vált, szükség van-e népfőiskolákra. A lap szerkesztősége a népfőiskolai képzés létjogosultsága mellett foglalt állást, elsősorban annak tájékozottságbővítő, gondolkodásformáló hatása miatt. Bemutatott több sikeres képző intézményt, köztük a sárréti népfőiskolát, és közreadta tapasztalatait. A kérdéshez hozzászólva Veres Péter úgy fogalmazott, hogy míg korábban a munkás és parasztfiatalok képzésének gyakran egyedüli lehetőségét a népfőiskolák jelentették, addig az új demokratikus viszonyok között a legszegényebb rétegek előtt is nyitva áll a középiskola és a felsőoktatás. A tehetséges fiatalokat inkább oda kell irányítani. A népfőiskola főként a felnőtt korosztályok önművelő kultúrközösségeként játszhat továbbra is fontos szerepet (Veres, 1946:2).

A művelődés és felnőttnevelés lehetőségeinek szélesítése, a kulturális színvonal emelése, illetve a társadalmi és gazdasági ismeretek bővítése szempontjából egyaránt fontos kérdésnek számított a könyvtárhálózat újraszervezése, fejlesztése. A háború alatt a mintegy 3500 népkönyvtárból 2300 intézmény könyvanyaga részben vagy egészben elpusztult. A VKM és az OSZMT nagy erőfeszítéseket tett különösen a vidéken jelentkező könyvhiány pótlására, kedvezményes vásárlási lehetőségek, könyvadományok, vándorkönyvtárak biztosításával. A *Híradó* tájékoztatást nyújtott minden ilyen akcióról, és az új kiadványok ismertetésével igyekezett fontos és hézagpótló műveket beszerzésre ajánlani. A könyvtárhálózat újjáépítése kapcsán nézetkülönbség merült fel az OSZMT és a kultusztárca között. Az OSZMT 1946 júniusában azt javasolta, hogy a falvak könyvvel való ellátása érdekében minden 200 fő feletti településen állítsanak fel saját népkönyvtárat. A VKM viszont szakmai és pénzügyi okokból a rendelkezésre álló könyvállományt inkább nagyobb körzeti könyvtárakba kívánta koncentrálni, ezek mellé letéti könyvtárakat szervezve. Ennek megfelelően született meg az év végén a könyvtárhálózat kiépítését szabályozó kormányrendelet (Varjú, 1948:273-275; Dancs, 1988:358-362).

A szabadművelődés rendszerének kiépülése, a kulturális szemléletváltás, az igény és a lehetőségek bővítése nagyszámú közreműködő munkatársat kívánt. Elsődleges célnak számított tehát a szervezők és nevelők „nevelése”. A VKM külön képzéseket indított az állami apparátusban dolgozók számára, az OSZMT pedig a társadalmi szervezetek és testületek számára kínált tanfolyamokat. Külön célcsoportot jelentettek a tanítóintézeti tanárok, akik a később a helyi kulturális életben fontos szerepet játszó pedagógusokat a népművelésre felkészítették. A szabadművelődés területén dolgozó állami alkalmazottak, illetve társadalmi megbízottak számára bentlakásos konferenciákat szerveztek, mely a tájékoztatás és az aktuális problémák megvitatása mellett a szemléletformálás és a továbbképzés célját is szolgálta. A *Híradó* részletesen beszámolt ezekről az eseményekről, tudósított a konferenciákon felmerülő kérdésekről, közreadta az ott elhangzott főbb gondolatokat (Szathmáry, 1977:14-15; Gombos 1947:321-323).

A *Híradó* egy éves működése kapcsán Gombos Ferenc mérleget vont a szabadművelődés és a felnőttnevelés terén elért eredményekkel kapcsolatban. Megállapította, hogy az új szemlélet és a gyakorlatban meghonosított új módszerek jelentős sikereket hoztak, a művelődés elérhetővé vált a lakosság minden rétege számára és a kormányzat által biztosított lehetőségekkel élve az ország számos településén aktív, öntevékeny kulturális tevékenység bontakozott ki. Mindehhez a VKM, majd az OSZMT kiadásában megjelent periodika széleskörű segítséget nyújtott. Gombos összegzése szerint a *Híradó* a legkisebb község művelődési eseményeiről is beszámolt, ugyanakkor a legkisebb falvakba is eljutott és elvitte oda az országos kulturális híreket. Az OSZMT elnöke az egy éves jubileum alkalmából

szintén méltatta a *Híradó* eredményeit. Felidézte, hogy az első számok még inkább csak hírlevél jellegűek voltak, főként rendeleteket és rövid beszámolókat közöltek. Az időközben bővülő terjedelmű lap a későbbiekben már egyre több elvi és szakmai kérdést elemző írást tartalmazott, és egyre szélesebb kitekintéssel dokumentálta a szabadművelődés kibontakozását (Karácsony, 1946:1; Gombos, 1946:1)

A különböző címeken megjelenő *Híradó*, kiadásának bő egy éve alatt jelentős feladatot látott el a szabadművelődés új rendszerének kiépítése, a demokratikus szemlélet elterjesztése, a kormányzati rendelkezések megismertetése, korszerű szervezési és nevelési módszerek meghonosítása, gyakorlati tapasztalatok átadása és a kulturális élet eseményeiről való tájékoztatás terén, nagymértékben segítve a kormányzati apparátus és a társadalmi szervezetek kulturális tevékenységét.

Irodalomjegyzék

- A szabadművelődés személyzete külön státusza (1946). *Híradó*, 2 (6), 5.
Az iskolán kívüli népnevelés fél esztendeje. *Szabadnevelési Híradó*, 1 (5), 1-2.
Beszámoló az Országos Szabad Művelődési Tanács teljes üléséről (1947).
Új Szántás, 1 (4), 223-228.
Dancs Istvánné (összeáll.) (1988). *Dokumentumok a szabadművelődés történetéhez 1945-1949*. Budapest: Kossuth.
Fenyő Imre (2007). Karácsony Sándor egyetemen kívüli tevékenysége. In Brezsnjányszky László (szerk.), *A „Debreceni Iskola” neveléstudomány-történeti vázlat*a (pp. 212-218). Budapest: Gondolat.
Gombos Ferenc (1946). Elindult egy gondolat *Híradó*, 2 (20), 4-5.
Gombos Ferenc (1945). A magyar népnevelés feladatai. *Szabadművelődési Híradó*, 1 (2), 2.
Gombos Ferenc (1947). Nevelők nevelése. *Új Szántás*, 1 (6), 321-323.
Hangai Erzsébet (1947). Tanfolyamok százai szolgálják a tömegek művelődését. *Új Szántás*, 1 (2), 106-107.
Jócsik Lajos. A gazdasági szakoktatás kérdéséhez. *Szabadnevelési Híradó*, 1 (4), 1.
Karácsony Sándor (1945). Szabadoktatás, művelés-e vagy nevelés. *Szabadnevelési Híradó*, 1 (2), 2.
Karácsony Sándor (1946). Születésnapj köszöntőféle. *Híradó*, 2 (17), 1.
Katona Géza (1946). Az iskolán kívüli nevelés új szervezetei szabályzata. *Híradó*, 2 (7), 3.
Kákósy Jenő (1946). A Földművelésügyi Minisztérium iskolán kívüli mezőgazdasági oktató munkája. *Híradó*, 2 (11), 3.
Kövendi Dénes & Szathmáry Lajos (1947). *A szabadművelődés kézikönyve*. Budapest: OSZMT.
Novágh Gyula (1946). A dolgozók iskolája. *Híradó*, 2 (10) 1.
Szabad iskolák kérdése. *Híradó*, 2 (11), 1.
Szabadnevelési Híradó (1945). 1945. október 25. 1 (1), 1-4.
Szathmáry Lajos (1947). Egy önkéntes ügyvezető emlékeiből. *Új Szántás*, 1 (9-10), 542-546.
Szathmáry Lajos (1977). A szabad művelődés korszaka (1945-1949). *Kultúra és Közösség*, 4 (1), 5-33.
Szöllősi Dávid (1946). Merjünk nevelők lenni. *Szabadnevelési Híradó*, 2 (7), 1.
Varjú Bálint (1948). Ezer népkönyvtár, hatszáz vándorkönyvtár. *Új Szántás*, 2 (5), 273-275.
Veres Péter (1946). A népfőiskoláról. *Híradó*, 2 (8), 2.